

Inkijkpagina's Schmidt 2.5

Jan Verstappen, een gepensioneerde werknemer van drukkerij Geens, zit op een terrasje en roept Noah bij zich.

'Ha, Jan. Hoe gaat het?'

'Zoals je ziet: prima. Zon, terrasje, biertje, mensen om naar te kijken en om mee te praten', suggereerde Jan voorzichtig.

'Dat is het mooie leven niet?'

'Dat zou toch moeten, nietwaar? Ik heb je reportage gelezen over Normandië.'

'Ah ja? En wat vond je er van?'

'Heel goed. Weer een nieuw licht op het gebeuren geworpen en dat is niet altijd gemakkelijk. Je schrijft over de 55ste infanteriedivisie. Weet je dat die helemaal zijn uitgemoord in Duitsland?'

Noah zet zich op een stoel naast Jan die zijn aandacht heeft getrokken. Hij vraagt niet dat het mag wat eigenlijk een overbodige vraag zou zijn ook maar toch.

'Ah zo? Heb jij dat ergens gelezen ofzo?'

'Ja, je reportage gaat natuurlijk over de herdenking van de landing maar de 55ste is helemaal vernietigd in het Hürtgenwoud in Duitsland in de winter van '44. Zoals nog meerdere natuurlijk want daar zijn tienduizenden slachtoffers gevallen van het Amerikaanse leger. Daarom dat die slag een beetje verzwegen wordt en zelfs de 'vergeten' slag wordt genoemd. De divisie bestaat nog maar ze werd steeds weer 'aangevuld' met nieuwe soldaten zodat er van de oorspronkelijke bezetting nagenoeg niemand is overgebleven.'

'Ik heb dat ook ergens gelezen maar ik ben er verder niet op in gegaan. Het lijkt zo ongelooflijk verschrikkelijk dat het mijn artikel ongeloofwaardig zou maken.' Noahs gedachten gaan naar de entiteiten en gebeurtenissen die hem al enkele maanden nu achtervolgen.

Hij besteld een rondje en vraagt Jan om wat meer uitleg.

'Je weet dat de geallieerden in september '44 al aan de Duitse grens stonden?' Stelt Jan als vraag.

'Ja, van Nederland tot Frankrijk. Maar dan hebben de Duitsers een tegenaanval gedaan in december. Het 'Von Rundstedtoffensief', of zoals de Amerikanen het noemen 'The Battle of the Bulge' want ze waren omsingeld rond Bastogne maar later heeft Patton een doorbraak geforceerd en de Duitsers zelf in een 'zak', of 'Bulge', ingesloten in de Ardennen.

'Klopt. Maar wat is er gebeurd tussen september, na de nagenoeg mislukte aanval in Nederland met operatie Market Garden en december, met de slag van de Ardennen?'

'Ja, de verbetering van de logistieke ondersteuning en de gehele bevrijding van Frankrijk, België en Nederland.'

'Ook ja, maar de slag om het Hürtgenwoud is dan begonnen en verloren.'

'Verloren?'

'Min of meer toch. De opperbevelhebbers hadden zich lekker geïnstalleerd in de nieuwe veroverde gebieden en lieten de soldaten een doorbraak forceren naar Aken en Keulen om zo snel mogelijk in Berlijn te geraken want de Russen waren ook bezig om als eerste de overwinning te kunnen behalen en voet in Berlijn te zetten.'

Noah luistert geboeid naar het verhaal terwijl hij regelmatig gedag zegt tegen God en kleine Jan.

De andere Jan, naar wie hij nu luisterde, had zijn volle aandacht.

'Vertel eens Jan, wat weet jij over de 55ste?'

'Wel, de generaals stuurden de ene divisie na de andere om een doorbraak te forceren door het Eifelwoud nabij Hürtgen maar ze waren niet geïnteresseerd om ter plekke te gaan zien hoe de toestand daar was, hoe de soldaten bijna niet vooruit geraakten in die dichte bossen waar de Duitsers zich hadden ingegraven in ontelbare bunkers achter de Siegfriedlijn en de Westwall.'

Hij drinkt even van zijn Westmalle om zijn lippen en keel nat te maken en kijkt naar Noah die zijn volle aandacht heeft en vraagt:

'Wat weet je over de 55ste?'

'Ze maakten deel uit van het leger dat op de kanonnen van de Duitsers moest lopen en van die divisies zijn weinig overlevenden teruggekeerd. Een verlies van 90% van een divisie was geen uitzondering en de 55ste was daarbij. Ze zijn uit de Ardennen gehaald omdat de Amerikanen dachten dat ze daar geen weerstand meer zouden krijgen en zijn dan naar Monschau en Hürtgen gestuurd maar zonder de nodige ondersteuning. Ik ben daar twee jaar geleden nog eens geweest en heb de bunkers en de musea gezien. Het museum van Schmidt is niet groot maar ligt vol overblijfselen van de hevige slag die daar is geweest.'

Noahs mond valt bijna kinderlijk open van verbazing en hij probeert zijn kalmte te bewaren als hij stamelt.

'Ssschmidt?'

'Ja, het dorpje Schmidt. Daar is heftig gevochten in oktober en november voordat de Amerikanen het dorp hebben kunnen veroveren. Het bijkomende probleem dat ze hadden was dat elke versterking of bunker die ze veroverden eigenlijk achterstevoren stond en vanuit het oosten gemakkelijk weer kon worden aangevallen door de Duitsers die telkens de Amerikanen weer wisten te verdrijven uit hun stellingen. De Amerikanen kregen ook geen versterking toegestuurd door die bossen en de luchtmacht was ook machteloos in die dichte bossen en het slechte weer. Wie zat waar?'

'Wat zegt jou Schmidt 2.5?' vraagt Noah en kijkt Jan aan die een vreemde uitdrukking ziet op zijn gelaat en begrijpt dat dit een hele belangrijke vraag is. Als hij er iets zinnigs kan op zeggen komt zijn naam misschien in een of ander tijdschrift of wat ook, in een reportage van Noah.

'Ga je er een verhaal van schrijven? Ik weet alleen dat Schmidt een dorpje is dat de Amerikanen na een hevige strijd hebben veroverd op de Duitsers. Maar die 2.5 of wat zeg je?'

'2.5, ja'

'Dat weet ik niet. Een huisnummer? Eén of andere coördinaat? Schmidt kan ook een naam van een soldaat zijn of wat?'

'Weet ik niet. Ik heb dat al dikwijls gelezen in die vorm. Schmidt 2.5'

'Waar?'

Noah zwijgt over de abnormale verschijningen van het woord en zegt:

'Op verschillende plekken. In Frankrijk en in België en het is meestal gelinkt aan de 55ste.'

'Ah zo? Nee, daar weet ik niets van. Misschien moet je ook eens naar Schmidt rijden en het museum gaan bezoeken of daar ergens in de buurt. Als het belangrijk genoeg is tenminste. Het is tenslotte maar anderhalf uur rijden.'

Op zijn appartement zoekt Noah 'Schmidt' op Google Maps en bekijkt het dorp en de velden en bossen er rond.

Hij googelt ook Schmidt als soldaat en krijgt een raar verhaal op zijn scherm.

'Soldaat Schmidt werd niet gelauwerd door Hitler omdat hij zich had misdragen', kwam opeens in een tekst te staan.

Hij leest het hele verhaal dat handelt over de aanval op het Fort van Eben Emael, nabij Luik. De Duitsers hadden een aanval op het fort gedaan met zweefvliegtuigen. De eerste paratroepers van de oorlog. Het fort, dat heel belangrijk was voor de verdediging van het maasgebied nabij Luik, was onoverwinnelijk in de ogen van de internationale gemeenschap. Maar zoals alle 'onoverwinnelijke' zaken en personen in de geschiedenis was ook dit een fabeltje.

Alles wat ook maar kon tegenslagen, sloeg ook tegen voor de Belgen. Of wat kon meevallen voor de Duitsers, dat viel ook maar mee. Het was te zien vanuit welk standpunt je het hele gebeuren bekeek.

Door de talloze valse alarmen en oefeningen waren de Belgen niet overtuigd dat het nu wel gemeend was. Het Fort was tegen alle aanvallen voorzien maar niet uit de lucht. Een vliegtuig kon er niet landen en bombardementen waren ook niet zo een grote bedreiging. Van valschermspringers was weinig of geen sprake en wat konden die uitrichten op de zwaar versterkte bovenkant van het fort?

Maar de paratroepers, die geruisloos, op het fort landen vielen meteen de kazematten aan die hen zouden kunnen bedreigen, al was de noordelijke toren onbruikbaar door een defect, maar daar landen - bij toeval - ook geen Duitsers en de andere torens waren in een minimum van tijd uitgeschakeld. Door een speciaal ontworpen explosief werden ook de stalen koepels snel vernietigd en heerste er een chaos in het fort door de rook, de doden en gewonden en de vernietigingen zodat het garnizoen zich op zeer korte tijd al moest overgeven en het fort in de handen van de Duitsers viel. De maandenlange training op deze aanval in Tsjechië en Duitsland waren niet vergeefs geweest.

Bij de hele operatie was er echter één paratroeper die zijn veldfles met Schnaps had gevuld en de overwinning al vierde vóór de landing als het ware, of misschien om zich moed in te drinken. Schmidt was dan ook de enige van de groep die niet werd gelauwerd door Hitler. Noah had het verhaal gelezen en wist dat dit niet de Schmidt 2.5 was die hij zocht.

Misschien moet hij inderdaad eens naar het Eifelgebied en het Hürtgenwoud rijden. Nog even afwachten. Misschien gaan de spoken wel weg uit zijn hoofd.

2.5 kan ook een datum zijn.

Hij leest het verslag van de slag van het Hürtgenwoud op het net en komt te weten dat er inderdaad fel is gevochten in het najaar en dat Schmidt, Kommerscheidt en nog omliggende dorpen in oktober al waren ingenomen maar dan later weer zijn verloren gegaan maar dan weer veroverd, na de slag om de Ardennen. In mei waren de geallieerden echter al in Berlijn. Dus eventueel, 2 mei, heeft waarschijnlijk niets met de oorlog te maken, al kan er dan uiteraard wel iets anders zijn gebeurd.

Als hij nog wat tekens zou krijgen moet hij echt eens naar die plek rijden om te zoeken naar . . . iets dat met die 2.5 te maken had.

Hij las het verslag van de 'Allerheiligenslag' op 2 november 1944 op het net in Wikipedia : de slag om het Hürtgenwoud.

Allerheiligen 1944.

Een nieuwe aanval werd uitgevoerd om Schmidt te veroveren. Omdat generaal Hodges het 'wenselijk' vond om, twee weken na de inname van Aken, dit dorp te veroveren. Schmidt was van strategisch belang om controle te krijgen over het Roergebied. De dammen in de Roer moesten zo vlug mogelijk veroverd worden om te voorkomen dat het Duitse leger deze vernietigden om het Roerdal te laten overstromen en de aanwezige geallieerde legers te laten verdrinken als het ware. De verovering van Schmidt was ook nodig om de Duitsers in de rug te kunnen aanvallen in de Monschaucorridor. Dit was de enige doorgang door de Westwall die het mogelijk maakte om door te stoten naar Keulen. De corridor was uiteraard helemaal ondermijnd en zwaar verdedigd door de Westwallbunkers en troepen.

's Morgens werd Kommerscheidt en omgeving beschoten door de artillerie en werd een aanval gelanceerd op de heuvels van het dorp. Door de hevige beschietingen van mitrailleurs en mortieren van de Duitsers, was het al gauw duidelijk dat pantsers onontbeerlijk waren en werden de Shermans vooruit gestuurd. Eerst diende de genietroepen echter de smalle weg mijnvrij te maken wat ook niet vanzelfsprekend was onder het verdedigingsvuur van de Duitsers. De tanks werden dan vooruit gestuurd op een weg die net zo breed was als de tanks zelf. Door de hevige regen werd de aanval eerst afgeblazen omdat de pantsers zich niet gewaagden in het donker op een steile, smalle en glibberige weg.

De volgende morgen werd de aanval hervat. De enige smalle weg naar boven werd door generaal Cota later aangeduid als hoofdaanvoerweg en de infanterie, vergezeld van tanks, trokken ten aanval. De eerste tank liep echter al op een achtergebleven mijn en blokkeerde de hele weg. Met een slimme zet en veel zwoegen slaagde de tanks erin zich om de kapotte tank te 'slingeren' en door te stoten naar Kommerscheidt. De eerste tank, waar de pelotonscommandant mee reed, stootte echter op een rotsblok en beschadigde de weg zodat de volgende tank er zelfs een rupsband verloor en de weg volledig geblokkeerd was. De volgende infanteriedivisie werd stevig onder vuur genomen maar Schmidt werd bereikt en veroverd. Dit werd ook de 'Allerheiligenslag' genoemd. De opmars naar Kommerscheidt en Schmidt werd echter door het vernielen van enkele tanks gestuit zodat de Amerikanen al blij waren om de ingenomen posities te kunnen behouden.

De Duitsers hergroepeerden zich echter en wisten vrij snel het dorpje weer te omsingelen en opnieuw in te nemen op de ochtend van 4 november. De overgebleven 200 tal G.I.'s wisten te vluchten uit de heksenketel maar liepen helemaal gedesoriënteerd oostwaarts. De legerleiding, SHAEF, die enkele honderden kilometers van het front af zaten, begreep dit niet en stuurde nieuwe orders door naar de korpsoversten, die dan weer werden doorgestuurd naar de divisiecommandanten die, op hun beurt het nog altijd niet nodig achten om ter plekke te gaan kijken en eveneens slechts aan de hand van stafkaarten, telefoongesprekken en radioberichten hun bevelen opstelden. De bataljonscommandanten kregen dan als eerste officieren aan het front de bittere ernst onder de ogen en geraakten steeds meer gefrustreerd vanwege het onbegrip en laksheid van hogerhand dat onnodig veel slachtoffers

verge. Voortdurend werden de officieren aan het front vervangen door nieuwe dewelke de zinloze orders wel probeerden uit te voeren maar de nieuwe troepen, die net van de schoolbanken kwamen, liepen steeds maar weer hun vernietiging tegemoet.

De slag om en rond Kommerscheidt en Schmidt was zo intens en vernietigend dat generaal Cota instortte. Na dagen van slapeloosheid en het zien van het afslachten van zijn troepen, waarbij Omaha Beach, waar hij ook had deelgenomen, niets was, staakte hij de strijd en probeerde de veroveringen te vrijwaren in plaats van de zinloze orders uit voeren. Van zijn divisie had hij meer dan 6000 soldaten verloren op enkele dagen tijd. Tot januari zou de Amerikaans divisie meer dan 15000 dode, vermiste en gewonde soldaten tellen. Veel jonge soldaten werden aangevoerd in massa om de dag erna als lijk of zwaar gewonde weer te worden afgevoerd.

Op 11 november vluchtten de overlevenden in allerijl terug van de slachtbank en lieten daarbij zelfs een ziekenpost , langs het Kallpad, achter die door de Duitsers werd omsingeld.

'DE DUITERS ZIJN DAAR!'

In plaats van paniek overheerste een gevoel van gelatenheid. De hele slag was een over en weer gaan van veroveringen, opgeven en weer veroveren.

De ingang van de tent zwierde open en soldaten in grijze uniformen stormden de tent binnen met hun wapens in aanslag. De aanwezigen, die konden, staken hun handen op, ten teken van ongewapend te zijn, en keken nagenoeg emotioneel naar de binnen gedrongen troepen.

De soldaten verspreiden zich over de hele ziekenboeg en hielden iedereen onder schot terwijl ze wachtten op bevelen. De begeleidende officier stapte statig binnen en keek rond in de ziekentent en zag de ellende die hier heerste. Hij stapte met een pistool in de aanslag naar een chirurg die een kermende gewonde verder dicht naaide alsof er niets was gebeurd. Hij stond tegenover de chirurg die hem even, gelaten aankeek, en verder met de naald en draad de wonde, ter hoogte van het sleutelbeen, dichtnaaide. De Duitse officier bekeek de hele situatie en zag dat het goed kwam met de man. Hij draaide zich om, stapte tussen de geïmproviseerde brancards door en zag verder geen strijdbare soldaten meer staan. Hij controleerde de minieme voorraad aan medisch materiaal en zag er niets verdacht in van wapens. Niemand maakte ook aanstalten om verzet te bieden. Hij gaf het bevel om de hele plek te controleren en ging zelf met enkele soldaten rond. Wat kon hij doen? Een tent vol lijken achterlaten in een door hun veroverd gebied? Het hele zootje verhuizen? De ziekenboeg vormde ook helemaal geen gevaar, integendeel. Een kenmerkend gebaar voor de hele slag van het Hürtgenwoud. Regelmatig werden pauzes ingelast voor het verzorgen van de talloze gewonden, dikwijls zelfs gezamenlijk. In de bossen en bunkers van de Westwall moesten zwaargewonden meestal ter plekke worden verzorgd omdat er geen mogelijkheid voor degelijke verplaatsingen voor handen was. Bomen, struiken, grachten, hellingen, rotsen en greppels lieten geen gemotoriseerd vervoer toe.

Meestal werd de hele medisch post gevangen genomen en gedwongen om de Duitse soldaten te verzorgen en dan werd alles naar de Duitse kant gevoerd zodat de Amerikanen weer een hulppost kwijt waren en zij één rijker, met personeel en materiaal.

Jim blies op zijn hete soep in zijn gamel. Hij zag Bob die hem aankeek en een trek deed aan zijn sigaret. Ze zaten samen in een schuttersputje waar ze alle sneeuw hadden uitgescheept en de randen hadden opgehoogd met kleine takjes om zich te camoufleren en om de ijsskoude wind te breken die door de bossen van het Eifelgebergte joeg. Enkele stukken van boomstammen dienden als extra bescherming tegen de artilleriebeschietingen die een regen van takken en gloeiende granaatsplinters betekenden voor de ingegraven troepen.

De strijd was geluwd door het gebrek aan de nodige ondersteuning omwille van de slag die volop woedde in de Ardennen. Voor de slag was het ook al moeilijk om de nodige materialen, zoals munitie, brandstoffen, voedsel en medicijnen, aan te voeren. Er was geen doorkomen aan door de dichte bossen. De smalle wegen, die toch hier en daar liepen, waren nagenoeg volledig ondermijnd en werden snel stuk gereden door de enkele Sherman tanks die wisten door te stoten. De grote corridors waren eveneens helemaal ondermijnd en dan nog eens voorzien van drakentanden. Grote betonblokken die uit de grond staken en waar geen enkel vierwielig voertuig voorbij kon. Er stond ook nog zwaar geschut opgesteld in bunkers die uit de lucht bijna onzichtbaar waren.

Het weer was ook heel slecht, steeds regenen, sneeuwen en vriezen waarbij de temperaturen tot ver onder nul zakten. Het was ongelukkig nog, een vroege, natte, en heel koude winter. De weinige wegen waren modderpaden waar alles in iedereen met moeite zichzelf kon voort bewegen zonder te vallen of vast komen te zitten.

‘Lekker?’, vroeg Bob. Hoe het kwam dat ze toch nog aan warm eten geraakten in deze situatie was een raadsel maar niemand klaagde hierover natuurlijk. ‘Dat gaat wel. Het is warm en dat is goed’, het eten was niet slecht bij het Amerikaans leger. Als het ter plekke geraakte uiteraard. Het Duitse leger was niet meer bij machte om iets degelijks te voorzien voor de troepen. Ook de medische uitrustingen waren heel miniem geworden. Dat was duidelijk te merken bij het gezamenlijk verzorgen van de gewonden.

‘Bij jullie is het wel lekkerder, in het restaurant in New York. Bij jij de kok?’

‘Iedereen is kok bij ons, maar ik doe meestal de dranken en mijn zussen de bediening. Mams en de ouwe staan in de keuken.’

‘Kom je goed overeen met je vader?’

‘Waarom vraag je dat? Nee. Het is een klootzak. Maar daar wil ik niet over spreken.’

‘Ok. Ik dacht maar wat.’

‘Wat dacht je? Denk je dat Italianen allemaal rotzakken zijn omdat ze de Duitsers helpen?’, zei Bob geïrriteerd en zette zich recht maar dacht eraan snel weer zijn hoofd te laten zakken om niet als schietschijf te dienen.

‘Natuurlijk niet. Jullie zijn toch Amerikanen, niet?’

‘Precies, al zijn we in ons hart Italiaan. Wat de Duce met Italië heeft gedaan is onvergeeflijk en hij zal de rekening wel krijgen of al gekregen hebben. Heb je iets tegen Italianen?’

'Nee, natuurlijk niet. Ik wilde gewoon wat praten om de tijd te doden.'

Bob trok nog eens aan zijn sigaret en blies de rook in de schuttersput. Er viel een stilte over de twee mannen.

Bob voelde dat hij wat te fel gereageerd had, misschien. Die verdomde oorlog ook. Wat zitten ze nu hier te doen? Hij dacht weer aan het restaurant van zijn ouders waar hij met de zijnen de klanten kon bedienen van lekker eten en drank. De muziek, het interieur met veel groen, wit en rood. De schilderijen van de Italiaanse meren die aan de muren hingen. De foto's van de familie die, allemaal in een ander kader, tegen mekaar aan de muur hingen boven de toog.

Hij bekeek Jim die zich had teruggetrokken en tegen de wand de put wat ineen gedoken zat en zich probeerde warm te houden na de warme soep. Ja, hij was te ver gegaan. Jim bedoelde het goed maar hij wilde nu niet slijmen, ook niet. Bob had een uitstraling van stoere Italiaan en dat moest zo blijven. Geen watje.

'Hoi mannen, alles o.k.?' vroeg Willy die van put tot put aan gaan was om te zien dat iemand wat medische hulp kon gebruiken.

'Alleen wat zonnebrand, de rest is o.k.', zei Bob wat sarcastisch.

'Jullie hebben een goede vloer in je put. Goed zo. Droge voeten houden, mannen. Op tijd droge sokken aandoen.'

Door de vele regen en het steeds ingegraven zijn stonden de soldaten dagenlang in water en ging menigeen eraan met loopgrachtvoet. Bob en Jim hadden een 'vloertje' gemaakt van dikke takken en daar boven op een laag twijgen en takken met dennennaalden. Ze stonden droog en van de koude grond al moesten ze de vloer dikwijls verhogen omdat hij steeds maar weer in de modder zakte.

'Hoe lang moeten we hier nog zitten?', vroeg Bob.

'Geen idee. Ik heb gehoord dat de Duitsers in de Ardennen zijn doorgebroken en proberen naar Antwerpen door te stoten om de aanvoer helemaal af te snijden.'

'Zo zal het lang duren, als we de moffen niet kunnen tegenhouden. Dat is zoals hier. We veroveren een dorp en de dag daarna moeten we het weer afgeven.'

'Ja, dat klopt.'